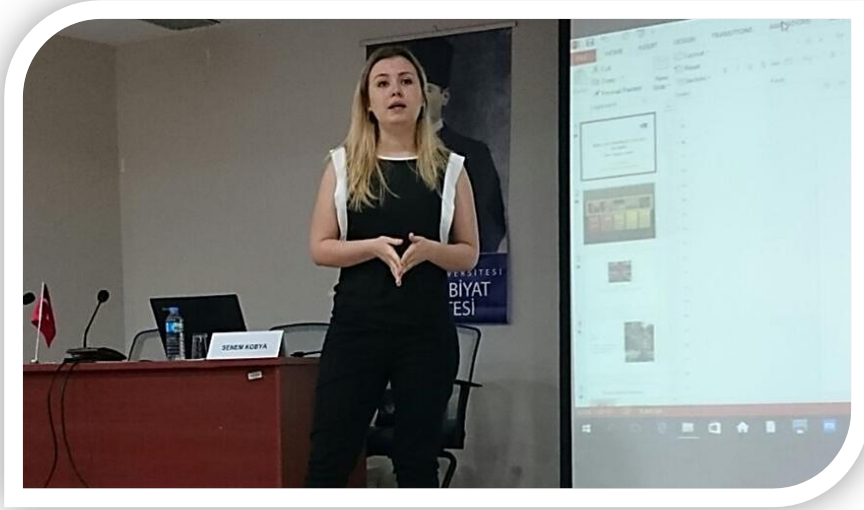

SENEM KOBYA ile RÖPORTAJ

1. Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

15 yıllık Almanca-İngilizce yeminli çevirmen ve adli tercümanım. Dijital Tercüme'nin CEO'suyum. Çeviri İşletmeleri Derneği Yönetim Kurulunda, Çeviri Derneğinde ve Mütercim Tercümanlar Derneğinde aktif görev almaktayım. Sprachdiplom, İ.Ü. Dil Yeterlilik ve Başarı Belgesi, Google Yetkili Çeviri ve Yerelleştirme Uzmanı unvanlarına sahibim. ÇeviriBlog grubunun kurucusuyum. Çeviri Yarışması'nın, Çeviri Kitabı, Genç Çevirmenler Yetiştiriyor ve Çevirmenler Sahada projelerinin sahibiyim.

2. Neden çevirmenlik mesleğini seçtiniz?

Çeviri Kitabı'nda bahsettiğim gibi çeviri bir aşk evliliğidir, yani çevirmenin mesleği ile mantık çerçevesinde bir iş ilişkisi kurması biraz zordur, sevmeden yapılacak bir iş değildir. Fakat sevdiğiniz zaman da bırakılması mümkün değildir. Lisede hem Almanca hem İngilizce aldığım için üniversiteye başladığımda yurtdışı kökenli firmaların tanıtım departmanlarında iş bulmam kolay oldu. Çevirmenlikle de orada tanıştım. Okulu aksatmama neden olmaması, aksine eğitimimi besleyen bir meslek olması ve kazancının da yüksek olması sebebiyle bu çizgide devam ettim.

3. Size göre çevirmenlik başlı başına bir meslek midir?

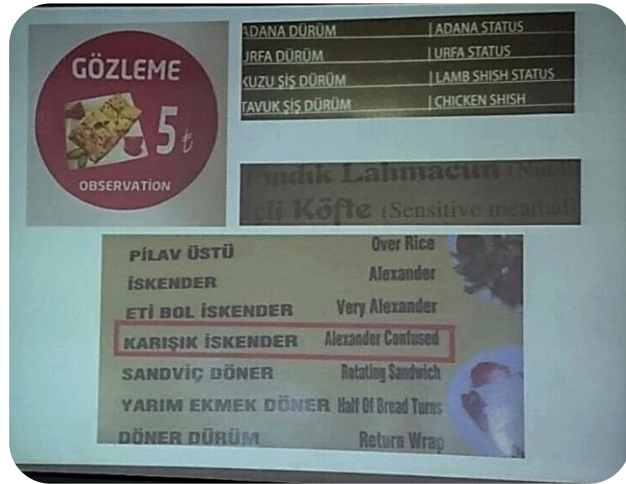
Çevirmenlik çok yakın bir tarihte, 2013 yılında Resmi Gazete kararı ile başlı başına bir meslek sayılsa da bunu, en iyi niyetli şekilde, çevirmenliğin kıymetinin geç anlaşılması olarak yorumlayabilirim. Evet, çevirmenlik birçok meslekten daha zor, daha fazla emek isteyen, aynı zamanda birçok mesleğin de temelini oluşturan, dünyanın en eski düsturlarından biridir.

4. İyi bir çevirmen olabilmek için eğitim şart mıdır?

İyi bir çevirmen olmak için eğitim şarttır ama burada sorduğunuz mütercim tercümanlık eğitimi ise şart değil, büyük bir artıdır diye cevap vermek durumundayım. Keza bu fakültelerin kuruluş yılları on yıllara dayandığında çok büyük çevirmenlerimizin birçoğunun ne yazık ki bu eğitimi almaya fırsatları olmadı. Alaylı da olsa mektepli de olsa çevirmen her zaman bir öğrencidir ve çeviri esnasında dahi kendini eğitmelidir. Bu yüzden çeviri eğitimi çevirmene teknik, iyi bir disiplin ve çalışma metodolojisi kazandırması açısından çok önemlidir ama tek başına yeterli değildir.

5. Çoğu insan çeviriyi kolay ve/veya nitelik gerektirmeyen bir uğraş olarak görüyor. Bu değiştirilebilir bir algı mıdır? Öyle ise bunu başarabilmek için neler yapılmalı?

İnsanların çeviriyi basit algılamalarının sebebi kendilerinin de yapabileceklerine veya her dil bilenin hemen çeviri yapabileceğine inanmaları. Çevirmenliği kolay zannedenlere bizim ofiste bir gün geçirmelerini tavsiye ediyorum. Mesai bitiminde çevirmenlere sonsuz saygı duyacaklarının garantisini verebilirim. Şaka bir yana; bu algıyı değiştirmek için öncelikle çeviri işletmelerinin çevirmene saygı duyması gerekmektedir.

Çevirinin ne kadar zor bir iş olduğunu bilmeleri veya öğrendikten sonra, çeviri hizmet almak isteyen kişiye yani çeviri müşterisine bu algıyı yansıtmaları, kaliteli çeviri isteniyorsa gerekli koşulları bir bir anlatmaları lazım. Ben de çeviri yapabilirim diyen kişiye zor değil iki cümle sorup çevirmelerini isteyelim. “Afiyet, bal şeker olsun!” ve “Nazar değmesin”. Çeviri sadece

kelime kelime yazmak değildir. Bunun yerelleştirmesi var, ana dil okuması var, imlası var, kültür uyarlaması var. Ama bunları tek tek anlatmak gerek...

6. Size göre çevirmenlik gün geçtikçe değer mi kazanacak yoksa makine çevirisi geliştirildikçe çevirmenler değer mi kaybedecek?

Makine çevirisi belki teknik kılavuzlarda, sözlük çevirilerinde veya kısa cümleli dokümanlarda başarılı olabilir ama bir çevirmen dokunuşu olmadan hukuki, edebi, reklam ve benzeri çevirilerin tercüme kokacağına inanıyorum. Eş anlamlı kelimeler, yan ve mecaz anlamlar, sesteş kelimeler makine çevirisinin asla çözemeyeceği konulardır. Eğer yapay zekâ tam anlamı ile çalışmaya başlarsa tek korkumuz çeviri mesleğinin itibarı olsun zaten. ☺

7. Sizce çevirmen adayları için staj yapmak şart mı? Staj için en doğru zaman nedir?

En geç üçüncü sınıftan sonra mutlaka staj yapılması gerekmektedir. Çeviri dünyasını tanımayı, piyasa dinamiklerini, büroların çeviri öğrencilerinden taleplerini, bilgisayar destekli çeviri programlarının kullanımını, daha pratik ve hızlı çeviri yapmanın tekniklerini öğrenmeleri gerekmektedir.

8. Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık öğrencilerine mezun olduktan sonra, sektöre atılırken neler yapmalarını, nereden başlamalarını önerirsiniz?

Bunun için mutlaka Çeviri Kitabı'ndaki Genç Çevirmenler İçin Yol Rehberi isimli yazıyı okumanızı öneririm. Okula adım atıldığı andan itibaren, mezuniyet sonrasında da kapsayacak şekilde adım adım neler yapılması gerektiğini anlatan bu yazımızda ilk aşamamız karar. Eğer çevirmen olmaya niyetlendilerse ilk önce çocuk kitabı, haber yazıları, reklam metinleri, ehliyet, pasaport, nüfus kayıt, diploma gibi basit metinlerle başlamalarını, daha sonra seçecekleri uzmanlık alanına göre terminoloji çalışması yapmalarını ve bol pratikle hızlanmalarını tavsiye ediyorum.

9. Çevirmenlerin yapabileceği alternatif meslekler nelerdir?

Bir çevirmen her alanda iş bulabilir, çünkü çevirmenler çok yönlü düşünme yapısına sahip, analitik düşünen bireylerdir. Editörlük, proje yöneticiliği, yönetici asistanlığı, öğretmenlik yapabilirler, herhangi bir şirkette yurtdışı ilişkiler departmanında, konsolosluklarda, Dış İşleri Bakanlığında çalışabilirler, akademisyen olabilirler. İlk anda aklıma gelenler bu kadar.

10. Çeviri bürosu işletmenin avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Çeviri bürosu işletmenin avantajı, sürekli çeviri dünyasının içinde olmak ve sektörü tüm yönleriyle tanıyabilmek. Aynı zamanda çevirmenlik geçmişim de olduğu için hem çevirmenlerin sorunlarını, hem de müşterinin isteklerini bilebiliyor ve her ikisi arasında da doğru köprüyü kurarak en kaliteli çözüme ulaşabiliyoruz. Dezavantajları ise çevirmenlerimizin işimizi sadece çevirmenden dosyayı alıp müşteriye teslim eden bir birim olarak görmeleri. Oysa teklif aşamasından son teslim kadar arada geçen 16-17 adım var. Teslimden sonra da ödemesi, faturası, tahsilat problemleri gibi çevirmenimizin hiçbir zaman içinde olmak zorunda bırakılmadığı ayrı bir zorlu dünya var. Tabii ki bu süreci biz çevirmenlerimize yansıtmıyoruz ama işin gerçeği de bu. Bu durumların hepsini çevirmenlerimize anlatabilmeyi ve bizim gözümüzden de işimizi görebilmesini isterdik.

11. Çevirmen işe alırken hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?

Hem ISO hem EN 15038 sahibi bir büro olarak bu konuda oldukça uzun bir sürecimiz mevcut. Özgeçmişindeki tüm bilgiler tek tek kontrol ediliyor, referansları aranıyor, iletişim

bilgileri teyit ediliyor. Öncelikle “güvenilirlik” önemli anlayacağınız. Daha sonra ise tecrübe, çalıştığı uzmanlık alanları, günlük kapasitesi gibi detaylara bakılıyor. En son ise deneme çevirisi yaptırılıp editör notları değerlendiriliyor.

12. Çevirmenin bir alanda uzmanlaşmış olması ne derece önemli? En çok talep alan alanlar hangileri?

Oldukça önemli. Kimseden hem teknik terminolojiyi adı gibi bilmesini ama bunun yanında ağır hukuk jargonuna da hâkim olmasını bekleyemeyiz. Bunu yapan çevirmenler var tabii ama genelde birkaç uzmanlık alanına indirgenmesi daha hızlı ve kaliteli çeviri ile sonuçlanıyor. En çok ticari, hukuk ve teknik çeviriler geliyor.

13. Nasıl terminoloji oluşturabiliriz?

İlk işinizden itibaren bilgisayar destekli çeviri araçları kullanırsanız yaptığınız her çeviri zaten terminolojik olarak kaydediliyor. Ayrıca ücretsiz TM'ler de var indirebileceğiniz veya çevirmen arkadaşlarınızla da paylaşım yapabilirsiniz.

14. Çeviri alanında çeşitli çalışmalar yaptığınızı görüyoruz (yarışmalar, blog vs.). Bunlardan kısaca bahsedebilir misiniz?

Çeviri yarışmalarının kazananları, her zaman tecrübeli, senelerdir bu işi yapan ve konunun uzmanı olan kişiler oluyor. Oysa genç çevirmenler de kendilerini denemek, şiir çevirmek, küçük hikâye çevirilerinde kendini denemek, şarkı sözlerini tercüme etmek veya altyazı çevirileri yapmak istiyorlar. Birilerinin onların çevirilerini görmesine, beğenmesine, gerekli ise hatalarını söylemelerine ve doğrusunu göstermelerine ihtiyaçları var. O yüzden 5 senedir yaklaşık 15.000 çevirmenle beraber sorunlarımızı paylaştığımız blogumuz, Çeviri Blog'ta yarışmalar düzenliyoruz. Birinci olan çevirmenlere lisanslı programlar, çeviri eğitimleri, staj olanakları, sözlükler, kahve, çikolata ve isimlerine dikilmiş bir ağaç hediye ediyoruz. Amacımız hem eğlenmek hem de onları motive etmek.

15. Son olarak biz çevirmen adaylarına söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Kendinize güvenin ve asla pes etmeyin.

Heval BOZDEMİR